

Dokument nr. 8:79

(2002-2003)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Øyvind Vaksdal, Øyvind Korsberg og Gjermund Hagesæter

Forslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Øyvind Vaksdal, Øyvind Korsberg og Gjermund Hagesæter om endringer i petroleumsskattesystemet

Til Stortinget

BAKGRUNN

Forutsetningene for norsk sokkel er blitt betydelig endret de siste tiårene, da sokkelen er blitt en konkurranseutsatt næring i et globalt marked. Så sent som på 80-tallet var norsk sokkel i en situasjon hvor det var få åpne områder, forventningene for oljeprisen var positive, og optimismen rundt funnstørrelsene var store. I dag er funnene små, konkurransen stor og langsiktige forventninger om oljepris lavere. Når Norge i tillegg er et høykostland og høyskatteland, blir norsk sokkel mindre attraktiv. Dette ser man blant annet på interessen for leteaktivitet, som har blitt betydelig lavere fra 15. og 16. konsesjonsrunde til den 17. Signalene fra bransjen om videre leteaktivitet er nedslående.

Utfordringene i bransjen er store, og burde fått langt høyere oppmerksomhet og prioritering fra det politiske miljø. Som St.meld. nr. 38 (2001-2002) om olje- og gassvirksomheten viste, er ikke oljeressursene nødvendigvis en absolutt størrelse. Vår egen kompetanse og teknologiutvikling blir avgjørende for omfang, varighet, investeringsnivå, utdanningskapasitet og internasjonal konkurransedyktighet og dermed størrelsen på den totale verdiskapningen.

På Offshore Strategikonferansen i Stavanger var det en nedtrykt stemning, og fremtidsutsiktene for norsk sokkel virket mørke. Man påviste tre hovedfaktorer som er vesentlige for å snu utviklingen, - nytt leteareal og endrede rammebetingelser var to av dem.

Dette ble også nevnt av en samlet energi- og miljøkomité i forbindelse med behandlingen av olje- og gassmeldingen: "myndighetene må være villige til å vurdere om etablerte prinsipper og gjeldende rammevilkår skaper de rette incentiver, herunder skatte- og avskrivningsregler for haleproduksjon og små marginale felt, for økt verdiskaping og eventuelt tilpasse rammevilkårene slik at ressursene ikke ødes." Dette til tross, statssekretæren fra Olje- og energidepartementet berørte knapt petroleumsskattningen i sitt innlegg, og har derved gitt tydelig signal om at Regjeringen ikke vil ta den ønskede gjennomgangen av skattesystemet på norsk sokkel. Det er bekymringsfullt at Regjeringen dermed ikke har tatt signalene fra Stortinget.

Petroleumsskattesystemet

Dagens skattesystem er innrettet i forhold til petroleumsvirksomhetens historie, som var preget av store, langsiktige prosjekter. Hovedelementet i gjeldende petroleumsskattesystem er en grunnrenteskatt på 50 pst. Marginalskatten blir da 78 pst. totalt. Utgangspunktet for grunnrenten er en forventet avkastning ut over normalavkastning, basert på eksklusiv tilgang til en ressursformue eller andre former for privilegier. Særskatten er således et virkemiddel for å sørge for at det meste av den ekstra avkastningen fra formuen tilfaller fellesskapet. Samtidig må den ikke stanse samfunnsmessig lønnsomme investeringer ved å ødelegge de bedriftsøkonomiske sidene.

Norsk petroleumsvirksomhet har for lengst gått inn i en moden fase. Fra en periode med store, rike oljefelt vil fremtidig oljeutvinning kreve langt mer menneskelig innsats, kunnskap og teknologi. Man *skaper* i større grad verdiene; man *plukker* dem ikke lett vint opp. De nye feltenes størrelse, beliggenhet, vanddyp og avstand til markedet gjør leting og utvinning stadig mer krevende. Vilkårene for petroleumsvirksomhet

virksomhet på norsk sokkel har utviklet seg betraktelig, men uten at skattesystemet har blitt fulgt opp. Dette har gjort tiden overmoden for justeringer i skattesystemet. Vi opplever nå at skattesystemet tilpasset den rike startfasen fører til at man forveksler ressursrente med verdiskapning som skyldes kunnskap og effektivitet. I flere og flere tilfeller er grunnrenteskatten blitt en særskatt på kunnskapsavkastning. Dette blir dermed et problem blant annet for nye utvinningsprosjekter, og økt halehengproduksjon.

Leverandørindustrien

Leverandørindustrien blir indirekte et offer for dagens skattesystem. Dette reflekteres i meget lav lønnsomhet og svak egenkapitalgrad i leverandørindustrien, og redusert satsing på FoU. Lønnsomhet er en felles utfordring for oljeselskaper, leverandør og serviceindustrien, og myndighetene. Svak inntjening øker både sjansen for konkurs og manglende muligheter for ekspansjon, og kan få alvorlige konsekvenser både for industrien og ressurseierne.

Dette er også bekymringsfullt med tanke på utvikling av det norske kompetansemiljøet. Hvis norske aktører ikke makter å videreutvikle kompetansen og konkurransekraften, vil norske leverandørers markedsposisjon og teknologibase gradvis forvitte. Dersom Norge skal sikre en langsiktig optimal utnyttning av olje- og gassressursene, er det viktig at Stortinget/Regjeringen tar aktive grep for å unngå stagnasjon i aktiviteten på sokkelen.

Norge/Stavanger er i hard konkurranse med oljesteder som Aberdeen og Houston. Det er viktig å legge forholdene til rette for å utvikle en norsk energiklynge - kunnskapsmessige sentrum - på internasjonalt nivå. Næringen krever kontinuerlig forbedring og fornying av kunnskap og teknologi for å være ledende i en global industri. Det er derfor viktig blant annet å hindre oppsplitting av ledende teknologi- og kompetansemiljøer det har tatt tre tiår å bygge opp. Blant norskutviklede nyvinninger er 3D seismikk, intelligent boring, undervannsteknologi, flytende produksjon og videreutvikling av rørledningssystemer. Forslagsstillerne er meget fornøyd med at Stortinget har vedtatt å utrede forskjellige tiltak for å sikre økt innsats på FoU-området, deriblant opprettelsen av et petroleumsforskningsfond.

De siste årene har en rekke norske offshoreselskaper blitt solgt til utenlandske aktører. Svakt kapitalmarked i Norge og høy kompetanse i selskapene er

viktige årsaker. Utenlandsk oppkjøp er likevel ikke ensbetydende med at virksomheten forsvinner fra Norge. Ofte gjør lokal kunnskap at bedrifter ikke kan flytte. Men det internasjonale aspektet gjør at flytting kan være et mer reelt alternativ dersom rammebetingelser og fortsatt kompetanse/teknologit utvikling begynner å svikte.

Behov for endringer

Det tar lang tid å snu trender i oljeindustrien. Man må tenke langsiktig for å sikre kontinuerlig utvikling på norsk sokkel. Skattesystemet for oljeindustrien må derfor være gjenstand for en grundig gjennomgang, slik at samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer også kan bli bedriftsøkonomisk lønnsomme. Dette gjelder både oppstart av nye, små felt så vel som forlenget produksjon i modne områder. Oljenæringen kan ikke lenger primært være et skatteobjekt som eksisterer for å fylle Petroleumsfondet.

På britisk sokkel gikk man inn i oljealderen rundt ti år før Norge. Også der har man opplevd en sterk nedgang. Aktiviteten fikk likevel nytt liv etter at myndighetene for ti år siden senket skattenivået. Frem til 1993 medførte en særskatt på 75 pst. et marginalt skattenivå på rundt 90 pst. På samme måte som i Norge, gjorde det mindre oljeforekomster lite lønnsomme. Etter at skattenivået ble redusert, tok leteaktiviteten seg betraktelig opp. Det er viktig at norske myndigheter gjør nødvendige endringer før også norsk oljenæring går inn i en alvorlig nedtur.

Forslagsstillerne viser også til arbeidet som skjer i KonKraft. Dette arbeidet innebærer identifisering og iverksetting av tiltak for å styrke sokkelen, deriblant mulige endringer i skattesystemet. Det er nødvendig å nå sikre en gjennomgang av petroleums-skattesystemet, hvor man derved drar konkret nytte av KonKrafts arbeid.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om petroleumsbeskatningen så raskt som mulig etter at konklusjonene fra KonKraft er kjent.

4. mars 2003